

Ett interimistiskt yrkande i fråga om ett avtals ogiltighet i ett mål om offentlig upphandling har prövats med ledning av 28 § förvaltningsprocesslagen.

Lagrum:

16 kap. 16 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling; 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Samres AB (Samres) ansökte hos Förvaltningsrätten i Linköping om överprövning av en upphandling som AB Östgötatrafiken (Östgötatrafiken) angavs ha inlett. Upphandlingen skulle enligt Samres röra konsulttjänster för att etablera en regionbeställningscentral. Förvaltningsrätten avvisade ansökningen i beslut den 1 oktober 2013 med motiveringen att det inte fanns någon upphandling för en sådan tjänst som Samres gjort gällande som kunde bli föremål för prövning. Samres överklagade beslutet hos Kammarrätten i Jönköping. Under handläggningen där upplystes att Östgötatrafiken ingått avtal med ett annat bolag beträffande avrop av rekryteringstjänster till en regionbeställningscentral för samordning av den särskilda kollektivtrafiken innefattande sjukresor m.m. och annan angelägen anropsstyrd allmän kollektivtrafik. Den 27 november 2013 justerade Samres därför sitt överklagande till att i stället avse ogiltigförklaring av detta avtal. Samres yrkade bl.a. att kammarrätten interimistiskt skulle förordna att avtalet inte skulle få fullgöras. Kammarrätten meddelade prövningstillstånd samma dag och biföll samtidigt yrkandet om interimistiskt förordnande.

Den 3 december 2013 inkom till kammarrätten ett yttrande från Östgötatrafiken där bolaget, såvitt nu är av intresse, yrkade att kammarrätten skulle ompröva beslutet. Målet föredrogs på nytt den 4 december, varefter kammarrätten samma dag upphävde beslutet.

Efter ytterligare skriftväxling upprepade Samres sitt yrkande om interimistiskt förordnande. Målet föredrogs den 12 december 2013, varefter kammarrätten samma dag beslutade att bifalla yrkandet.

Östgötatrafiken överklagade kammarrättens sistnämnda beslut och yrkade att detta skulle upphävas. Bolaget hänvisade till att det förelåg ett tvingande allmänintresse för avtalets bestånd och att Samres inte visat något tillräckligt starkt motstående intresse.

Samres bestred bifall till överklagandet och anförde att en hög grad av sannolikhet talade för att Östgötatrafikens beslut att genomföra direktupphandlingen var olagligt.

Högsta förvaltningsdomstolen (2014-02-20, Jermsten, Nord, Brickman, Saldén Enérus, Silfverberg) yttrade:

Skälen för avgörandet

Målet i Högsta förvaltningsdomstolen gäller frågan om förutsättningarna för ett interimistiskt beslut vid överprövning av ett avtals giltighet.

I 16 kap. lagen (2007:1091) om offentlig upphandling finns två paragrafer som innehåller bestämmelser som båda reglerar förutsättningarna för att meddela interimistiska förordnanden. I den första av dessa anges förutsättningarna för ett interimistiskt beslut under pågående upphandling (16 kap. 9 §). I den andra anges förutsättningarna för ett sådant beslut vid överprövning av ett avtals giltighet (16 kap. 16 §). I båda anges att rätten får avstå från att fatta ett sådant beslut om den skada eller olägenhet som åtgärden skulle medföra kan bedömas vara större än skadan för leverantören.

En domstols möjlighet att överpröva en upphandling upphör när ett avtal sluts. Ett interimistiskt beslut under en pågående upphandling har ansetts vara ett sätt för domstolen att skaffa sig tid för att kunna genomföra en överprövning. Ett sådant beslut skiljer sig därigenom från ett beslut om inhibition eller motsvarande beslut med stöd av 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), se RÅ 2003 ref. 64 och RÅ 2005 ref. 17 samt SOU 2006:28 s. 296.

Möjligheten att överpröva giltigheten av ett avtal upphör emellertid inte vid någon viss tidpunkt. Det är alltså fråga om en annan situation än den som motiverade 2003 års avgörande. Den nu aktuella situationen föranleder snarare det slags överväganden som ska göras i fråga om beslut med stöd av 28 § förvaltningsprocesslagen. För sådana beslut har det etablerats en praxis av innebörd att domstolen bl.a. har att göra en sannolikhetsbedömning av det möjliga utfallet av den slutliga prövningen och beakta vilken betydelse det har för enskilda och allmänna intressen att verkställigheten av ett beslut skjuts upp (se Wennergren och von Essen, Förvaltningsprocesslagen m.m. – En kommentar, 6 uppl. 2013, s. 259 ff.).

Högsta förvaltningsdomstolen gör följande bedömning.

Kammarrätten har meddelat prövningstillstånd i det dit överklagade målet som kommit att handla om överprövning av ett avtals giltighet. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening har det inte framkommit tillräckliga skäl för ett interimistiskt beslut i målet. Det överklagade beslutet ska därför upphävas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens interimistiska beslut.

Mål nr 8147-13, föredragande Sofia Lönnberg

Rättsfall: RÅ 2003 ref. 64.

Litteratur: Wennergren och von Essen, Förvaltningsprocesslagen m.m. –
En kommentar, 6 u. 2013 s. 259 ff.